ROK XIII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 18

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 WRZEŚNIA 1938 ROKU

NAJWAŻNIEJSZE ZAGADNIENIA GOSPODARCZE

W chwili zakończenia okresu wakacyjnego i rozpoczęcia normalnego toku prac pożądane jest przypomnienie najważniejszych zagadnień z dziedziny gospodarczej, które będą przedmiotem obserwacji, rozważań i decyzyj w ciągu miesięcy jesiennych.

Na odcinku naszego życia przemysłowego bodaj najważniejszą jest sprawa działania ustawy o ulgach inwestycyjnych. Jak wiadomo — ustawa ta, będąca przede wszystkim komasacją dotychczas rozproszonych przepisów — wprowadza również niektóre nowe elementy do naszych stosunków gospodarczych. Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy jest obecnie opiniowane przez zorganizowane życie gospodarcze, przy czym projekt spotkał się z szeregiem zastrzeżeń, wskazujących na, mimowolną może, tendencję ograniczenia niektórych przepisów ustawowych.

Doniosła, niemal kluczowa dla poziomu koniunktury wewnętrznej, sprawa utrzymania cen zbóż na określonym poziomie doczekała się rozwiązania ustawowego jeszcze przed rozpoczęciem nowych zbiorów; zbyt wcześnie jest jeszcze aby ocenić skuteczność działania przewidzianych środków oraz współdziałania tych środków z pomocą eksportową dla zbóż. Wydaje się jednak, że pesymizm w dziedzinie utrzymania cen zbóż, którego oznaki dawały się zauważyć w sferach rolniczych, nie jest usprawiedliwiony.

Okres jesienny przyniesie zapewne również zakończenie prac Komisji, powołanej przez P. Ministra Przemysłu i Handlu do spraw badania interwencjonizmu państwa w zakresie stosunków gospodarczych. Jeśli po pracach tych nie można zapewne spodziewać się natychmiastowych rezultatów praktycznych — to w każdym razie opublikowanie ich niewątpliwie przyczyni się do naprostowania niektórych krętych ścieżek, na które zapędziła się nasza polityka gospodarcza. Oby jednakowóż sprawozdania tej Komisji nie spotkał los raportu Komisji do zbadania gospodarki przedsiębiorstw państwowych.

Na zakończenie wreszcie wymienić należy wielkie zagadnienie bilansu handlowego i płatniczego. Na łamach „Wiadomości" poświęciliśmy już ostatnio wiele miejsca tej sprawie — pozostaje zatem przypomnieć, że aktywizacji eksportu poświęcane są stałe wysiłki. Ostatnio wysiłki te nabrały nowych cech intensywności, zarówno w dziedzinie pomocy organizacyjnej jak i innych; jesteśmy też w przededniu przywrócenia systemu wiązanych transakcyj kompensacyjnych. Druga strona zagadnienia bilansu handlowego — import — stanie się przedmiotem obszernej i wszechstronnej dyskusji w obrębie prac przygotowawczych do Konferencji Importowej, której zwołanie na koniec roku, na życzenia Rządu, przygotowuje Rada Handlu Zagranicznego.

Nie bez wpływu na kształtowanie się bilansu handlowego będzie wzmożenie usiłowań, mających na celu zastępowanie importowanych surowców i półfabrykatów — odpowiednimi materiałami krajowego pochodzenia. Racjonalna polityka surowcowa w Polsce ma wielkie zadania do spełnienia, jest też przedmiotem stałej uwagi zarówno Rządu, jak i sfer gospodarczych. Postulaty zaspakajania potrzeb przemysłu — surowcami krajowymi dają się realizować przede wszystkim przy pomocy „preferencji" dla krajowych surowców, rywalizujących z analogicznymi surowcami, sprowadzanymi z zagranicy. W tym zakresie osięgnięto już znaczne wyniki przez forsowanie wydobycia i stosowania krajowych rud żelaznych, pirytu, kaoliny, szpatu ciężkiego, olejów, sadzy, kazeiny i t. p.

Równolegle przebiega akcja mająca na celu zastąpienie importowanych surowców przy pomocy „namiastek". Tutaj wspomnieć należy o włóknach, które mogą w pewnym stopniu zastąpić bawełnę, wełnę, jedwab i jutę, oraz o syntetycznym kauczuku, który zastępuje kauczuk naturalny. Należy zresztą podkreślić, że liczne „namiastki" stanowią w gruncie rzeczy nowe równorzędne, a może nawet lepsze surowce, które stwarzają nowe możliwości techniczne i gospodarcze.

Krótki bilans ważniejszych zagadnień oczywiście daleki jest od ich wyczerpania, stanowi poprostu przypomnienie niektórych spraw większej wagi, o ile tymczasem nie powstaną ważniejsze.

Dnia 12 września 1938 r. zakończył życie ś. p. Inż. Adam Podoski, Prezes Zarządu Sp. Akc. Eksploatacji Soli Potasowych. Zmarły położył wielkie zasługi na polu przemysłu chemicznego, przede wszystkim jako długoletni Naczelny Dyrektor Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie.

W osobie ś. p. Adama Podoskiego traci polski przemysł chemiczny wybitnego działacza i realizatora, a Związek Przemysłu Chemicznego wypróbowanego przyjaciela.

Cześć Jego pamięci!

WYSTAWA SZPITALNICTWA

W dn. 10 września otwarta została w Warszawie Pierwsza Polska Wystawa Szpitalnictwa, w której wydatny udział wzięły przedsiębiorstwa chemiczne. Na pierwszy plan wysunęły się stoiska firm: „Boruta" i „L. Spiess i Syn", a ponadto firm: „Barcikowski", „Boryszew", „Ergasta", „Grodzisk", „Fr. Karpiński", „Klawe", „Motor", „Puls".

W dziale urządzeń i wyposażeń wystawiają firmy: „Piastów" i „Sanok".

Wystawa jest niewątpliwie interesującą ilustracją wysiłków, dokonanych przez społeczeństwo w zakresie nie tylko szpitalnictwa, lecz również pokrewnych działów, np. przemysłu chemiczno-farmaceutycznego, którego pokaz jest najciekawszą częścią wystawy. Szczególnie efektowne jest zbiorowe stoisko produkcji syntetycznej (300 preperatów).

ZASTOSOWANIE KRAJOWEJ KAOLINY W PRZEMYŚLE CHEMICZNYM

Od dłuższego już czasu rozpoczęta została w Polsce produkcja krajowej kaoliny, używanej, jak wiadomo, jako surowiec przez szereg gałęzi przemysłu chemicznego. W związku z tym powstało zagadnienie, czy rozmiary produkcji kaoliny krajowej i wytwarzane gatunki są wystarczające dla potrzeb przemysłu chemicznego, oraz czy przedsiębiorstwa chemiczne mogłyby zmniejszyć, względnie całkowicie ograniczyć, konsumcję kaoliny pochodzenia zagranicznego.

Związek Przemysłu Chemicznego, doceniając w pełni korzyść dla gospodarstwa narodowego, wynikającą z oparcia wytwórczości przemysłowej na własnych surowcach — z drugiej jednak strony chcąc zbadać czy rzeczywiście krajowa kaolina może być w 100% używana przez poszczególne gałęzie wytwórczości chemicznej bez szkody dla produkcji, zwołał w dniu 2 września r. b. zebranie, poświęcone wyłącznie temu zagadnieniu.

W zebraniu tym wzięli udział zarówno przedstawiciele firm produkujących kaolinę, jak również przedsiębiorstw chemicznych konsumujących ten produkt.

Jak się okazuje, poszczególne firmy chemiczne odniosły się przychylnie do tego nowego surowca krajowego, starając się, w miarę technicznych możliwości, ograniczyć do minimum zużycie kaoliny importowanej.

Fabryki wyrobów gumowych np. po przeprowadzeniu wielu prób i badań doszły do wniosku, że mogą używać kaolinę krajową w wysokości 80% swego ogólnego na ten surowiec zapotrzebowania. Jedynie do produkcji wyrobów gumowych technicznych, najwyższej jakości, niezbędne jest używanie kaoliny o specjalnym rozdrobnieniu koloidalnym i dużej aktywności. Tego rodzaju kaolina musi być importowana z Anglii.

Podobnie — odnośne przedsiębiorstwa starają się używać do produkcji cerat oraz siarczanu glinu w jak największym zakresie surowiec krajowy. Niestety, kaolina najwyższych gatunków, niezbędna do produkcji artykułów wysokiej jakości, jak również kaolina kalcynowana do produkcji ultramaryny, nie są jeszcze produkowane w kraju, tak, iż w dalszym ciągu muszą być przywożone z zagranicy. Należy jednak wyrazić nadzieję, że krajowi producenci kaoliny będą starali się dostarczać na rynek coraz wyższe gatunki tego surowca i że z biegiem czasu import kaoliny może okazać się całkowicie zbędny.

INFORMACJE EKSPORTOWE

W dniu 31 sierpnia r. b. podpisana została umowa handlowa polsko-argentyńska. Umowa ta opiera się na klauzuli największego uprzywilejowania.

W chwili obecnej toczą się rokowania między Polską a Japonią o zawarcie umowy handlowej.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. 25 „Informatora Eksportowego"):

Łotwa. Bez zezwolenia komisji dewizowej mogą być importowane (rozp. Min. Skarbu z dn. 7 lipca r. b.): morfina, kokaina, surowice oraz farby do masła i serów.

KRONIKA

Dn. 8 września r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego. Zarząd przyjął do wiadomości sprawozdanie z bieżących spraw, m. in. — o opinii Związku co do projektu Rozporządzenia Wykonawczego do Ustawy o ulgach dla inwestycji, oraz został poinformowany o sytuacji finansowej Związku.

W sprawach bezpieczeństwa pracy Zarząd powziął specjalną uchwałę, nakładającą na zrzeszone przedsiębiorstwa chemiczne moralny obowiązek prowadzenia akcji zwalczania wypadków przy pracy. W nadchodzącym okresie

przewidywane są 2 odczyty, organizowane przez Sekcję Bezpieczeństwa Pracy: W dn. 30 września odbędzie się w lokalu Związku, Czackiego 1, odczyt p. Inż. Pilata (ew. przy udziale koreferentów) na temat zwalczania niebezpieczeństwa pożaru w fabrykach chemicznych. W początku listopada przewidywany jest odczyt p. Inż. Mazurkiewicza, na temat urządzeń ochronnych, stosowanych w zakładach przemysłowych. Odczyt ten odbędzie się we wzorcowni Oddziału Bezpieczeństwa Pracy Muzeum Przemysłu i Techniki, Tamka 1.

Zarząd zdecydował, że w listopadzie r. b. odbędzie się nadzwyczajne Walne Zebranie Związku Przemysłu Chemicznego. Oprócz kilku spraw natury formalnej, których załatwienie jest konieczne, zebranie będzie poświęcone zagadnieniu Centralnego Okręgu Przemysłowego.

W pierwszej połowie listopada r. b. odbędzie się posiedzenie Sekcji Eksportowej Związku, z odczytem p. Dr. A. Marchwińskiego „Rewia organizacyj zajmujących się eksportem".

Następne posiedzenie Zarządu odbędzie się dn. 13 października r. b.

Dn. 9 września r. b. odbyło się posiedzenie Grupy Przetwórczo-Smołowej, w którym uczestniczyli przedstawiciele wszystkich fabryk barwników. Rozważane było zagadnienie fabrykacji tych półproduktów organicznych, których wytwarzanie jeszcze nie istnieje w kraju. W rezultacie wszechstronnej dyskusji zdecydowano prosić biuro Związku o zebranie dokładnych informacji co do ilości półproduktów sprowadzanych z zagranicy i używanych w poszczególnych zakładach przemysłowych. Po ustaleniu tych wiadomości odbędzie się następne posiedzenie Sekcji, poświęcone sprawie półproduktów.

Zwracamy uwagę zrzeszonych przedsiębiorstw chemicznych na wydawane w Warszawie czasopismo „Pionier Rodzimego Przemysłu", organ gospodarczy młodzieży polskiej.

Pismo to, czytane przez uczniów szkół dokształcających, może oddać usługi w akcji wychowania gospodarczego społeczeństwa.

Pożądane jest udzielanie redakcji „Pioniera" odpowiednich wskazówek i materiałów.

W dniach 11 — 13 listopada r. b. odbędzie się w Warszawie Pierwszy Polski Kongres Techników, organizowany przez Naczelną Organizację Stowarzyszeń Techników R. P. — pod protektoratem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Prof. I. Mościckiego i Pana Marszałka Polski E. Śmigłego-Rydza, pod hasłem: „Przez zorganizowany świat techniczny do realizacji planu gospodarczego Polski".

Zadaniem Kongresu będzie naświetlenie roli technika, jako gospodarczego realizatora we wszystkich przejawach jego działalności zawodowo-społecznej: technicy jako zorganizowane środowisko, kierownicy i organizatorzy o szerszej świadomości gospodarczej oraz technicy jako ludzie o umysłowości pionierskiej.

Koszt udziału w Kongresie wynosi 7 zł. Koszt Księgi Kongresowej, zawierającej referaty wygłoszone na Kongresie z uchwałami i sprawozdaniem z Kongresu wyniesie dla uczestników Kongresu 3 zł.; koszt tej księgi bez uczestnictwa w Kongresie będzie wynosił zł. 6.

Bliższych informacji udziela, jak również przyjmuje zapisy na Kongres, Komitet Organizacyjny I Polskiego Kongresu Techników, Warszawa-Śródmieście, Wiejska 1 m. 40, tel. 9.09-81. „Karty zgłoszeniowe" należy przesyłać pod powyższym adresem do dn. 1 listopada r. b. Wpłaty należy uskuteczniać na konto nr 342 P. K. O.

Uczestnicy Kongresu korzystają ze zniżek kolejowych.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 64 z dn. 30 sierpnia r. b. ukazało się pod poz. 486 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 22 sierpnia 1938 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 26 kwietnia 1938 r. o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła.

Na podstawie powyższego rozporządzenia utworzone zostały nowe pozycje na następujące artykuły chemiczne:

		Cło zniżone w % cła norm.
	Wykaz Nr. 1.	
Poz. 310 z p. 1.	Wodorotlenek glinu — do wyrobu siarczanu glinu wolnego od żelaza	15
„ 746 z p. 2c.	Półfabrykaty z gumy twardej o wadze sztuki 100 g i mniej z odciśniętymi lub nierozciętymi zębami	20
	Wykaz Nr. 2.	
„ 399 z p. 5.	otrzymuje nowe brzmienie:	
„ 399 z p. 5.	Kwas aminonaftolodwusulfonowy 2.8.3.6. (kwas 2R), kwas aminonaftolosulfonowy 1.8.4. (kwas S), kwas aminonaftolodwusulfonowy 1. 8. 2. 4. (kwas 2S) oraz sole tych kwasów — do celów przemysłowych	36
	Wykaz Nr. 3.	
„ 356	Trójoctan gliceryny (nowa pozycja)	10
	skreśla się pozycję	
746 z p. 2c.	Półfabrykaty z gumy twardej o wadze sztuki 100 g i mniej z odciśniętymi lub nierozciętymi zębami	20

Rozporządzenie powyższe obowiązuje od dn. 3 września r. b.

ECHA

* W Politechnice Warszawskiej utworzona została katedra analizy technicznej i towaroznawstwa. Profesorem mianowany został znany analityk i autor wielu prac naukowych i podręczników — Inż. Marceli Struszyński.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	330.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—
Alkohol metylowy czysty	225.—
Amoniak skroplony za 1 kg. NH_3	1.45
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy 98—100%	110.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—
Bisulfat	15.—
Boraks krystal. (franco st. odb.)	77.—
Chlor ciekły	115.—
* Chloran potasu, techn. miel.	170.—
* Chloran sodu techn.	150.—
Chlorek bielący (parytet Ząbkowice)	30.60
* Chlorek cynku w proszku biały	115.—
Chlorek wapnia	17.—
Chlorobenzol	150.—
Chloroform purissimum	650.—
* Cytrynian sodowy	550.—
Dwuchromian potasu	155.—
Dwuchromian sodu	125.—
Dwufosforan sodowy (brutto za netto)	57.—
Dwuwęglan sodowy	36.—
Fenol czysty	195.—
Formalina 40%	160.—
* Gliceryna destylowana 85% (franco st. odbiorcza)	245.—
* Gliceryna farmaceutyczna 90%	280.—
Karbid (franco st. odb.)	50.—
Karbolineum	22.—
Klej kostny (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	180.—
Klej skórny (brutto za netto franco st. odbiorcza)	
Gatunek Extra	250.—
Gatunek I	230.—
Krezol DAB4	75.—
*Kwas cytrynowy	420.—
Kwas mrówkowy 80%	235—260.—
Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
Kwas winowy	440.—
* Kwaśny winian sodowy	620.—
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5 (brutto za netto)	15.—
Mączka rogowa 13/14% N (brutto za netto)	35.—
* Nadchloran potasu	150.—
* Naftalen czysty w łuskach	55.—
Octan metylu	300.—
Octan ołowiu gat. I	165.—
Octan sodu kryst.	90 —
* Oleina destylowana (franco st. odb.)	205.—
Olej kopytkowy	420.—
Olej kostny	400.—
Oleum 20%	12.75
Potaż kalcynowany 90/92%	110.—
Potaż żrący topiony 88/92%	135.—
Saletra potasowa	120.—
Saletra sodowa przem.	58.—
Saletra sodowa rafin.	69.—
Salmiak rafinowany	100.—
Salmiak sublimowany	180.—
Siarczan amonu kryst.	22.50
Siarczan miedzi (parytet Warszawa)	73—74.—
Siarczek sodu 60/62%	52—54.—
Smoła preparowana	15.25
Soda amoniakalna	20.70
Soda żrąca (kaustyczna)	49.70
Sól glauberska krystaliczna	7.—
Stearyna (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	210.—
Superfosfat 16% (franco st. odbiorcza)	9.95
Toluen chem. czysty	95.—
Trójfosforan sodowy (brutto za netto)	65.—
Żelatyna techn. (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	475.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy je rozumieć za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

„Przemysł Chemiczny Boruta“ Sp. Akc. Zgierz. Telefony bezp. z Łodzią Nr. 195-96, 195-97, 195-98. Adres telegr. „Boruta-Zgierz“. Przedstawicielstwa: Łódź, Piotrkowska 177, tel. 192-12. Warszawa, Żórawia 29 m. 1, tel. 808-09. Warszawa, Piusa XI Nr. 3 m. 8, tel. 838-78. Bielsko, Grażyńskiego 60, tel. 21-57. Białystok, Gen. Pierackiego Nr. 38, tel. 11-08. Częstochowa, 1-a Aleja Nr. 14, tel. 17-80. Kraków, Smoleńsk Nr. 34, tel. 163-36. Poznań Słowackiego 36, tel. 63-39.

„Wola Krzysztoporska“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

Zakłady Chemiczne w Winnicy, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący:

„Elektryczność“, Akc. Tow. Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-44.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):

„Zakłady Solvay w Polsce“. Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Farmaceutyczne przetwory:

„Ludwik Spiess i Syn“, Sp. Akc. Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

„Fr. *Karpiński* Spółka Akcyjna“. Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

„Strem“, Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

„Schicht - Lever“ Przem. Tłuszcz. Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

„Wolbrom“, Sp. Akc. Warszawa. Leszno 15, tel. 11-06-81.

„Piastów“ Zakł. Kauczukowe Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 333-49.

Jedwab sztuczny:

„Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu“, Sp. Akc. Warszawa, Wilcza 9a. tel. 875-39.

„Chodaków“ Fabryka przędzy i tkanin sztucznych, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:

„Elektryczność“, Akc. Tow. Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:

„Strem“, Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):

„Zakłady Solvay w Polsce“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:

„Strem“, Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Olej kopytkowy:

„Strem“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Olej kostny:

„Strem“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Siarczek węgla:

„Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu“, Sp. Akc. Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

„Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu“, Sp. Akc. Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Soda amoniakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„Zakłaay Solvay w Polsce“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna:

„Elektryczność“, Akc. Tow. Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna oraz kalcynowana, odwodniona.

„Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu“ Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:

„Strem“, Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-33.

Środki grzybobójcze do nasycania drewna, środki ognioochronne

„Fungus“ Sp. z o. o., Warszawa 1, Nowogrodzka 49 tel, 999-84

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.